

Kdo bo branil EU

Ocenilo št. bralcev: 0

Avtor

DR. JANJA HOJNIK,
STROKOVNJAKINJA ZA PRAVO
EU, **PRAVNA FAKULTETA V**
MARIBORU

Deli na Facebook

Deli na Twitter

Deli na Google+

Sreda, 18. januar 2017

ROBERT BALEN

Brexit brez sporazuma z Britanijo je boljši od brexita na osnovi slabega sporazuma. To je le eden od poudarkov govora 17. januarja 2017, v katerem je predsednica britanske vlade Theresa May razglasila začetek dveletnih pogajanj za izstop Združenega kraljestva iz Evropske unije. Zloglasni 50. člen Pogodbe o EU, ki ureja izstop države članice iz EU, namreč Združeno kraljestvo na

neki način sili v to, da pristane na sporazum, ki mu ne bo v korist, in sicer zato, ker določa dveletni rok za izstop - če pogodba o izstopu v tem času ni sprejeta, obstoječe pravo EU avtomatično preneha veljati za Združeno kraljestvo, razen če preostale države članice soglasno ne pristanejo na podaljšanje roka. A Mayeva je v govoru poudarila, da ne bo dovolila pritiskov preostalih držav članic in gre raje iz EU brez sporazuma kot s slabim sporazumom.

Po svoje bi bil torej ta izstop podoben situaciji pred 25 leti, ko se je Slovenija odcepila od SFRJ. Brez sporazuma o odcepitvi. V Temeljni ustavni listini o samostojnosti in neodvisnosti je takrat RS zapisala, da "za Republiko Slovenijo preneha veljati ustava SFRJ". Podobne določbe lahko pričakujemo tudi v zakonu Združenega kraljestva o izstopu iz EU. Po eni strani bo zakon moral preklicati veljavnost prava EU za Združeno kraljestvo od določenega dne naprej, po drugi strani pa določiti, da pravo EU še naprej velja, dokler ne bo posamezna določba, ki je postala del britanskega prava zaradi članstva v EU, razveljavljena. A drugače od Slovenije, ki je iz SFRJ izstopila "naenkrat", se Mayeva želi izogniti "padcu z roba pečine" ali zagozdenju v "političnih vicah", in sicer tako, da bi se z EU dogovorila za postopni izhod, z začasnimi, prehodnimi določbami, ki bi omogočile postopno prilagajanje končnemu cilju, to je izstopu iz EU.

A dejstvo je, da bodo britanski uradniki še naprej pozorno spremljali, kakšne zakonodajne rešitve za številne pravne težave sodobne družbe pripravlja Bruselj. Ali majhna odstopanja od pravil EU odtehtajo ves napor, ki bo vložen v doseganje sporazuma z EU? Da ne omenjam potrebe po sprejemanju trgovinskih sporazumov s številnimi drugimi državami po svetu, od Avstralije, ZDA itd. Mayeva predvideva carinski sporazum z EU, ob čemer predpostavlja, da naj bi zajemal tudi prost pretok storitev - misli

najbrž predvsem finančne storitve.

V tem težko pričakovanem govoru se je Mayeva torej odrekla enotnemu trgu, še preden so se pogajanja sploh zares začela. In najbrž ne da bi pred seboj imela realno oceno stroškov takega izstopa. Predstavljeni načrt v 12 točkah je bolj kot načrt seznam želja, ki ga bo predstavila glavnemu pogajalcu na strani EU Michelu Barnierju. Voditelje preostalih držav članic EU je ob tem opozorila, da bo vsak poskus kaznovati Združeno kraljestvo za njihov izhod iz EU "nesrečno dejanje samopoškodbe". To najbrž pomeni načrt za vzpostavitev davčne oaze, sistema z nizkimi davki, zaradi katerih bi Združeno kraljestvo še naprej ostalo konkurenčno in nasploh z nizko stopnjo regulacije (okoljske, korporacijske, socialne itd.).

Čeprav Mayeva na prvo mesto prioritet postavlja gotovost, je z govorom povečala negotovost. Čeprav izpostavlja, da Britanci ne želijo ostati z eno nogo v EU, poudarja, da je treba zagotoviti ohranitev pridobljenih pravic. Mayeva razglša vizijo "resnično globalne Britanije", a svojo državo zapira v številnih pogledih. V govoru je poudarila, da so ji glavna skrb mladi in prihodnje generacije, a pri tem ne upošteva, da je velika večina mladih na referendumu o brexitu glasovala proti izstopu. S tem se je po eni strani postavila na stran Donalda Trumpa, po drugi strani pa povečuje generacijski razdor med Britanci.

Zanimivo pri tem je, da je Mayeva govor izvedla v Lancaster House v Londonu, prav tam, kjer je leta 1988 Margaret Thatcher imela govor, v katerem je pozdravila vzpostavitev enotnega trga, na podlagi leto prej podpisanega Enotnega evropskega akta.

Zagotovitev dostopa na največji enotni trg brez notranjih meja med državami članicami so mnogi šteli kot največji dosežek Thatcherjeve. Skoraj tri desetletja kasneje pa je torej Mayeva izvedla prav nasprotno, to je izrecno izključila možnost, da bi

Združeno kraljestvo ostalo del enotnega trga. Zato ne preseneča, da se britanski novinarji sprašujejo, ali sta Thatcherjeva in Mayeva res obe iz konservativne stranke ali pa je Mayeva vmes morda prestopila v Ukip, britansko stranko za neodvisnost.

A če bi šlo le za Združeno kraljestvo, ne bi vsa Evropa in najbrž ves svet temu govoru posvečala toliko pozornosti. Tudi za EU je pomembno, da uredi odnose z Združenim kraljestvom na ustrezen način. A vsaj v enaki meri kot to mora EU zagotoviti, da se ji ne zgodijo še naslednji exiti, o katerih sedaj govori že Donald Trump. Pri tem je mogoče ugotoviti, da čeprav je od britanskega referendumu o izstopu iz EU že več kot pol leta, voditelji EU niso naredili nič, da bi preprečili širjenje antiglobalizacije in upora proti migrantom v svojih državah. Posledično v prihodnjih mesecih prihajajo zaskrbljujoče volitve na Nizozemskem, v Franciji, na Češkem in v Nemčiji, ki bodo močno zaznamovale prihodnjo pot integracije, Evropska komisija pa nima človeka, ki bi jasno odgovoril Donaldu Trumpu, da Evropska unija ne razpada. Kdo bo branil EU, če je ne bo Evropska komisija? Avtorji ljubljanske pobude za novo ustavo EU?